Рік II. ч. [illegible] | Субота, 13. грудня 1941. | Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ:
Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і за кордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Затоплено 4 англ. кораблі містоти 27.700 тон

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 12. 12. На східньому фронті також учора відбувалися тільки місцеві бої.

На Атлянтику затопили німецькі підводні човни 4 англійські кораблі загальної містоти 27.700 тон, між ними один великий пароплав-цистерну. Крім цього ушкоджено важко торпедними поцілами два стежні човни й ще один пароплав-цистерну.

Безуспішні налети англійського летунства спрямовувались у вчорашньому дні на простір німецького заливу, а минулої ночі проти півн. та зах. Німеччини. Зістрілено 2 ворожі бомбовики.

В півн. Африці бої йдуть дальше. Ескадри німецького й італійського летунства розігнали батави англійських панцирників та авт. В повітряних боях, що при цьому розвинулися, зістрілили німецькі ловецькі літаки 6 ворожів літаків. Німецькі боєві літаки бомбардували останньої ночі пристань Тобрука й залізничі цілі біля Сіді Барані.

В часі від 3 до 9. 12. втратила англійська повітряна фльота 69 літаків, з того 34 на Середземному морі і в півн. Африці. В тому самому часі загинуло в бою проти Великої Британії 18 власних літаків.

Згинув командант американської флоти адм. Кіммель

КАЇРО, — Як довідується „Кокумін Шімбун" із непотвердженого джерела з Буенос Айрес, що гол. командант американської фльоти на Пацифіку, адм. Кіммель був убитий на чердаку корабля „Пенсильванія" (33.100 тон) в Пірль Гарбур підчас японського бомбардування на Гаваї.

—o—

Ще один великий англійський корабель пішов на дно

СТОКГОЛЬМ. — 12. XII. Таймс згадуючи про втрати англ. фльоти на Дал. Сході подає, що затоплено воєнний корабель повітряними налетами. Треба догадуватися, що йде тут про воєнний корабель „Кінг Джордж 5", того самого типу, що „Прінс оф Воллес", якого будову докінчено також в 1939 р.

Большевицькі протинаступи відбиті

БЕРЛІН. — На північному відтинку східнього фронту відбили німецькі війська більшу кількість большевицьких наступів серед важких большевицьких втрат. Внаслідок їхніх високих втрат поділили большевики на південному фронті свої масові наступи на численні поодинокі наступи. Ці поодинокі дії, ведені без всякої єдности, принесли большевикам особливо криваві втрати. Три большевицькі батальйони цілковито знищені. Большевики втратили 20 машинових крісів, 16 гранатометів та інший матеріял. В офензивних та оборонних боях останніх днів брали участь у південній частині східнього фронту також італійський експедиційний корпус і словацькі війська з добрим успіхом.

—o—

Столиця Гуаму зайнята

ТОКІО. — Війська японського десанту зайняли столицю Гуаму — Агана і взяли американського генерального губернатора та команданта морської стації Джорджа Мек Мілліна в полон, — як подає відділ армії цісарської головної кватири урядово в четвер пополудні: „Японські війська десанту, які діють на Гуамі, зайняли столицю острова Агану і взяли в полон 350 американців разом з капітаном Дж. Мек Мілліном, який є генерал-губернатором і командантом морської стації, з віцегубернатором та іншими старшинами. Під цю пору переводять японські війська очищуючу акцію на острові. При зайняттю Агани не мали японці ніяких втрат. Звільнено 25 японських громадян, яких американські власти інтернували з хвилиною вибуху воєнних дій на Гуамі.

—o—

Розброєно американський гарнізон

ПЕКІН. — У вівторок розброїли японські війська частини американських гарнізонів, які залишились ще в Пекіні та в найближчих днях мали відійти до Манілі слідом за дотепер стаціонованими американськими військами в північному Китаї. Розброєння прийшло на основі умови і без ніяких інцидентів. Розброєні американці залишаються покищо в свойому гарнізоні в Пекіні.

Під щораз сильнішим натиском

САЛЬОНІКІ. — Англійський натиск на іранський уряд, що його приневолено підписати соромний договір з Совітами та Англією, збільшується далі. Характеристичним для настроїв іранського населення є факт, що більше число іранських послів та вищих іранських військовиків є проти договору, який має втягнути країну у війну.

Ген. Канінген пішов у дубину

СТОКГОЛЬМ. — У четвер подали урядово в Лондоні до відома, що начального вождя англійських сухопутних військ на Близькому Сході, ген. Канінгема звільнили з його становища. В доповненню до цієї вістки подають, що ген. Канінгем покищо відійшов на відпустку „з приводу хвороби", при чому хвороба мала прийти від надмірної праці. Канінгем був, заки призначили його начальним вождом на Близькому Сході, начальним вождом англійських збройних сил в Індіях.

Війна з Америкою

Одночасне проголошення на вчорашнім засіданню райхстаґу в Берліні і сенату в Римі, Німеччиною і Італією війни Америці, є остаточним та логічним завершенням політичного положення, яке у світі існує від літ. Вона не приносить ніяких суттевих змін, бо цю війну Америка веде фактично від початку сучасної війни. Америка, а радше її президент Рузвелт, вже давно ясно і недвозначно окреслили себе як крайні і непримирні вороги держав оси і як союзники цих всіх держав і народів, що стоять по тій стороні барієри. Америка, а не Німеччина або Італія чи Японія, постійно провокує, вона постійно підюджує до війни, вона помагає грішми і матеріялами всім противникам держав оси і вона постійно грозить збройним виступом. Це факти загально відомі і про них кожного дня писала преса. Врешті в промові Фірера є стільки річевого матеріялу на підтвердження тієї правди, що булоби зайвим над цим довше зупинятися.

Зате засадниче значіння має інше ствердження. Уперве створилася для Німеччини ситуація, в котрій вона не стоїть сама віч-на-віч з американським противником, а находиться в союзі з могутньою Японією. У війну з Америкою вступає Німеччина щойно після вступлення у цю саму війну Японії, і як її союзник. Тому вчорашній виступ Фірера перед райхстаґом, безумовно, був найбільшим політичним тріюмфом Німеччини взагалі, а Фірера зокрема. І коли війна з Америкою без союзу з Японією, моглаби, силою сумних історичних спогадів з часів світової війни, ще в Німеччині викликати такі чи інші сумніви чи застереження, то сьогодня, вона мусить викликати там настрій як найбільшого ентузіязму і непохитної віри в перемогу трьох союзників, тим паче, що вони у святому договорі, зобовязалися йти разом до кінця, разом заключити мир і навіть по війні разом політично співпрацювати. Це союз — як підкреслив Фірер — трьох молодих, динамічних, але досі англьо-сасько-жидівськими плютократами вічно душених держав, які по виборений перемозі напевно інакше світ упорядкують. Саме в цьому великанське і переломове значіння вчорашньої події, котра створює нову епоху.

Разом з тим — вона викликає найбільший подив для дипльоматичного талану і зручности Фірера Німеччини. Все вів Фірер так, що Його противники приходили на чергу не разом, тільки зокрема один по однім. І тепер — це просто бе в очі: американський кольос мусить вступити у війну, коли ще до неї не готовий і гадав, що далеко поза океанами, зможе спокійно далі збройтися, доки сам не вибере собі моменту виступу по скінченню цих приготувань, себто, як довідуємося, аж в 1943-му році. През. Рузвелт мусить замість того воювати вже тепер, в 1941-му році. І ми бачимо, яких втрат зазнає Америка всього по кількох днях війни! Не в кращому, а куди гіршому положенню Англія, що понад два роки постійно виносить удар по ударі.

Три союзницькі великодержави: Німеччина, Італія і Японія — уявляють разом величезну політично-мілітарну силу, яка сміло може змірити себе з дотеперішніми англо-саськими панами світу. Тим більше, що в Европі, по знищенню всіх цих противників, між якими були такі кольоси як Франція і Росія — фактично, по словам Фірера, на другий рік, залишається ще тільки завдання: остаточного викінчення смертельно зраненого большевицького ворога. Не було припадковим те, що першу велику частину своєї промови присвятив Фірер подрібному обговоренню гігантичних змагань і гігантичних осягів у цьогорічній східній кампанії.

Ці три союзницькі великодержави можуть і напевно будуть діяти зокрема, кожна у своєму районі, на підставі одного спільного пляну і з одніею цілю: з усіх боків одночасно вдаряти по противнику. Така Англія має тепер нпр. аж пять фронтів: один в себе на материку, другий на Середземному морі і в Лібії, третій на Близькому Сході (Сирія, Ірак, Іран), четвертий в Індіях і пятий на Далекому Сході. Америка має два великі фронти: один на Атлянтійському, другий на Тихому Океані.

Напевно швидко наступить мент, у якому треба буде одночасно на всіх цих фронтах з однаковою силою битися. Не промовами, не газетними статтями і фільмами, а гарматами, літаками, повзами й людьми. Власне: людьми найбільше! Не блефом і макіявельським висиланням у воєнне пекло одного партнера за другим, при береженню своєї дорогоцінної скіри здалека від куль, а якраз наставлюванням усюди тіеї своєї скіри під ці кулі й бомби. Тепер вже справа надто поважна і для англійців і американців.

Наскільки твердо розуміє Німеччина завдання теперішнього рішального менту, видно по цьому кінцевому уступі промови Фірера, в якому він говорив про обовязки внутрішнього фронту. Ось вони: „Так само, як були ми безжалісно тверді в боротьбі за владу, так безжалісні й тверді будемо в боротьбі за існування нашого народу. В хвилині, коли тисячі наших найкращих мужів, батьків, синів гине — нехай ніхто занадто не покладає на своє життя. Хто в запіллю хотів би обезцінювати жертви фронту, і хто — байдуже, під якою притокою — якнебудь силкувався б заколочувати цей фронт, або підважувати відпорність нашого народу, обезсилювати повагу режиму, чи саботувати працю в краю — як виновник напевно згине! І тільки з тою різницею, що, коли вояк на фронті цю жертву приносить серед найбільшої хвали, то інший, що таку жертву хвали обезвартіснює, вмре як викидок!"

Словом: велику подію записав день 11. грудня ц. р. в нашій, і так вщерть у великі події виповненій, добі. І коли в підсумках загального рахунку ще бракувало якоїсь позиції, то нею була хіба Росія. Вона мовчить. Бо покищо невідомо, які будуть її дальші потягнення у звязку з новою війною, як рівнож, які будуть потягнення її противників, але й її — союзників. Та логіка обективних фактів доказує, що й на вияснення тіеї останньої невідомої мабуть довго не прийдеться ждати.

Д-р Павло Лисяк.

Під большевицьким ярмом

Містимо тут уривки споминів київського лікаря, що як 19.літній хлопець був засуджений на смерть і помилуваний як малолітній, опісля знову карався по різних тюрмах, аж у кінці був засланий у Карелію. — Прим. Ред.

Одночасно з обговорюванням запропонованих кандидатів до совітських органів почало НКВД виарештовувати кращих і свідомих людей в Україні.

У кожній установі щодня зникали люди. Місця, по них, як пляма на папері, нагадували про їх неприявність. Нарід звик швидко до такого явища, бо це явище стало хронічним. Серед співпрацівників створилася вже німа відповідь на запит:

Де вчитель Кривошия? Німо, без слів кожен знав — у НКВД. Де лікар, агроном, інженер, бухгалтер і багато інших українців-інтелігентів? Куди ведуть і ведуть селян мов мертвих? — В ДПУ — ГПУ — НКВД? Дивувало людей, якщо десь зголошувався священник, бо всі вони перейшли важкий життєвий шлях від НКВД до далеких таборів, або наклали на себе руку від нестерпних катувань. Жидівсько-большевицькі редакційні попихачі, партійних осередків, комсомолу, військових комісарів та інш. счиняли заедно галас: „Арештувати ворогів народу".

Цей терор, мав раз на завсіди знищити „ворогів народу". Щодня оголошувалось про відкриття шкідництва, диверсій, організацій, що ставлять собі за мету повалити совітський лад, агітацію проти Совітів, тощо. Винуватцями стали українці, — обвинувачували жидки НКВД-исти. Тому то й не дивно, що людність розуміла для чого саме ці заходи — знищити передові українські сили, що зі скоротою переживали важку годину в Україні. Склалось двоїччя душ: усьому вірити на службі й нікому не вірити вдома; що пишуть у газетах — розумій навпаки — це правда. Прямі арешти викликали обурення та спротив родини. Щоб унукати цього, винахідники-душогуби проводили арешти кожен раз інакше: арештантів на виробництві, в установах викликали до керманича установи чи сидів кат, і тільки облизувався на вид жертви; інших викликали до хворого (телефоном), як це зробили і зі мною підчас останнього арешту в 1938 р., а на дорозі, або в темному коридорі брали під руки і вели до авта; або підвищували по службі і по дорозі до іншої установи, посадивши в авто НКВД, відряджали до іншого району та в потязі чи на стації хватали. Зтурбована відсутністю рідня цілими днями безнадійно шукала за пропавшим аж урешті з горем поверталася до бідних діток. Що було їм казати де дівся тато, чи мама; треба було їх рятувати якось. І починався важкий шлях поневірки. Скрізь відмовляють шматка хліба, як „ворогові" народу.

О, рідна Україно, чи я твій ворог!..

Ще більші — пекельні муки переживалося в камері НКВД-иста. Найогиднішa лайка, знущання, насильство — оце ті методи, з яких починалося слідство. Пяні наркомани-дегенерати були слідчими — жидки Нудельмани, Шехмани та всякі Лівшици років по 18—20. Ще голос дитячий, а вже катує велетня-дуба українця, живцем замучує його. Ґумова палиця, нагай, наручники, кулак, чобіт, — це предмети устаткування катівських кабінетів. — І годі перелічити їх усі ці видумки. Прим. посадять вязня на стілець і по черзі (це в ночі) приходять жидки вести з ним розмову. Один впізнає, другий знущається лайкою, третій обкладує стусанами чи носаками чобота, четвертий пізнає, як лютого ворога, а пятий прийде і цинічно починає розпинатись набором газетних рядків, про ваш злочин перед державою і людьми, а вдаючи зі себе чулу людину, намовляє признатись, бо тоді йому буде мило, що врятував людину. Ця психо-фізична атака починалась о 6 год. вечером і кінчилася о 6 год. ранку. Жахливо проходили ці безсонні ночі. Я таких ночей провів більше тридцять, а були такі мученики, що і сто ночей не спали. Кожної вільної хвилинки (підчас переїздів з тюрми до НКВД чи у камері) — миттю засиплялось. Не впізнавалося нікого й нічого. Це уже стан нарушення психічної рівноваги.

І в такому стані кати-НКВД-исти вимушували на допитах страхітливі зізнання, про неіснуючі злочини. Нпр., що хтось провадив агітацію проти совітів у 1929 році на 4-ій взуттевій фабриці тоді як фабрика ця була збудована щойно 1932 року; що збирав відомости про червоне військо на військовій параді і ці обвинувачення відносились більше до чужоземців (особливо німців). Багато різних таких несинітниць плів слідчий, а сказане було твердо, проведе в життя, бо як вони говорили — ніколи не помиляються...

У деяких вязнів слідчим щастило зломити волю вязнів, які самі себе визнавали винними, зазнавши різних принук і заходів. А були ще й такі заходи, як викручування рук, биття гумовою рурою та ніжкою від стільця, витягування рук і ніг, побої носачами у живіт, примус стояти лицем до стіни протягом кількох днів до цілковитого змору, в наслідок чого від серцевого ослаблення утворилися набрязки на ногах і страдалець не міг рушитись. Була й т. зв. „парня" цебто побої палицями й ґумою, як у парні віником, поки страдалець не втратив свідомости й не впав залитий кровю.

Скільки зойків, несамовитих вигуків та цих останніх хрипів людини проглотнув у собі мур цих катівень. А кат спокійно палив папіроску, витирав піт і знову починав свою працю...

Ще був т. зв. „Конвеєр" — знущання над психікою людини. Страдалець попадав у руки 5—10 катів-слідчих і кожен із них показував на тілі страдальця свій найновіший винахід у техніці слідства. Наприклад такий кат, витріщивши по звірячому очі, кидається на нього зі запитом: „ворог"? Ні. За це дістав ляпаса. Зараз, другий заміряється вдарити по голові: — „Визнавай себе винним" і тут же третій бє в поперек, або по огрудді вимагаючи зізнань.

І так цілісеньку ніч. В арешті, або досягнена мета і страдалець на папері оформлює якусь безглузду вигадку, або — непритомність, і приходить лікар, або — смерть... Д-р І. К.

(Далі б.)

Важке пригноблення в Лондоні

СТОКГОЛЬМ. — Англійська публика далі цілковито під гнітучим враженням важкого удару, якого зазнала британська флота внаслідок втрати кораблів: „Репульз" і „Прінс Велс". Коли все ще роблять тут і там спробу — згідно з відомою методою — вибілити невдачу, то все ж таки опанувало глибоке пригноблення пресу, яка розписується про це в гірких закидах, передусім проти незадовільно підготованого північноамериканського союзника. До цього приходить ще страх, що перші загрозливі втрати не будуть останніми.

Справді у своїх міркуваннях думає Райтер, що британська флота є в стані перенести „прикру втрату", але додає, що треба числитися з рішучістю японців, які супроти своїх ворогів не дадуться перед нічим здержати і яких відвага, боєва хоробрість і погорда смерти є характеристичними прикметами для держави Тенна.

—o—

ЯПОНЦІ ЗАТОПИЛИ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН.

ТОКІО. — Як повідомляє агенція Домеї за звітом відділу фльоти цісарської головної кватири, одиниці японської воєнної фльоти затопили недалеко острову Паляв американський підводний човен, що належав мабуть до азійської американської фльоти. Догадуються, що цей підводний човен виїхав з заливу Манілі і плив у напрямі японських південних вод. Південно морський остров Паляв, що є під японським мандатом, лежить на схід від Філіпінів

КНЯЗЕВІ ЦЕРКВИ

З приводу 40 роковин вступлення на митрополичий престол Митрополита Андрея мав появитися в Кракові окремий збірник з передовою статтею Богдана Лепкого. Тому, що цей збірник. із незалежних від Ювілейного Комітету причин не появився, редакція його передала нам цю статтю для поміщення в день св. Андрея — в пошану Достойного Князя Церкви та на славну память її Автора.

Нема любови, кажу вам,
Над цю, коли життя віддам
За друзів своїх.

Як наш Найдостойніший Ювилят оці євангельські слова клав за мотто на своїй історичній проповіді, коли то 1914 р. московські війська входили у Львів, то Він мав до цього повне моральне право, бо Він дійсно життя своє віддав за друзів своїх у христовім розумінню, за своїх вірних, за своїх земляків, за всіх тих, що їх Господь поставив біля того довгого шляху, яким проходив наш Ювилят, аж дійшов до свого сімдесятиліття, до сьогоднішнього світлого моменту.

Сьогодні цей князь нашої святої Церкви і невінчаний князь нашого народу, важкою недугою прикутий до владичого престолу, сидить на святоюрській горі як втілення слів: дух бо бодр, плоть же немощна єсть — як одна з величних і великотрагічних постатей нашої історії. Але уявім собі Його перед 40 роками. Перед сорока роками граф Александер Шептицький — це був син старинного роду, світлими словами записаного в історії української культури. Незвичайно вродливий, здоровий, спосібний, образований, багатий; усе, що може добра доля дати молодій людині, він дістав. Ворота в широкий світ стояли широко відчинені перед ним. Міг добувати почестей і слави, міг відіграти велику ролю в політиці світа, міг жити й насолоджуватися всіми розкошами життя. А він одної днини проміняв те все за тиху келію чернечу, молодий граф Шептицький став ченцем. Одно велике: а-а-а! понеслось по краю. Це ж небувале, неправдоподібне, неможливе, за тим його кроком криються мабуть якісь небажані для нас задуми. Caveant consules!

А тимчасом нічого небезпечного в тім не було. Молодий граф, прибрав імя первозванного Андрея і пішов слідами перших апостолів славянських Кирила й Методія. Він дав собі слово віддати життя за друзів своїх. За вірних, за свій народ і за його справу.

Слова дотримав.

Як станиславівський 35-літний владика, а в рік пізніше, як львівський митрополит, він обїхав широкі простори двох епархій, навідав найглухіші села, пізнав народ, його біду, його моральні й матеріяльні потреби, і в численних проповідях та посланнях освічував його, потішав, кріпив, вливав нову надію в його зневірене серце й нову віру.

Та віра без діл мертва. Наш Ювілят не тільки словом, але й ділом добро творив. Хто був у печекальн., перед його робітнею і бачив ті заплакані очі й ті стурбовані обличчя, що чекають на побачення з Владикою, і хто ті самі очі і ті самі лиця оглядав після цього побачення — розяснені, опромінені сяйвом нової охоти до життя, той може собі уявити, скільки доброго зробив Митрополит за цих 40 літ свого духовного володіння. Скільки вдів і сиріт він врятував від загибелі, скільки молодим людям поміг добитися шматка хліба і стати корисними членами нашого суспільства, скільки шкіл і установ оснував чи рятував, скільки хорих уздоровив хочаби у своїй лікарні! — Хто це поличить, хто гідно подякує Йому? Хіба Бог. Не було доброго діла, не було корисного задуму, до якого Митрополит Андрей не прикладав би своїх рук, не відмовив поради й не пожалів гроша.

Він його жалів тільки для себе. Ходив у чернечій рясі, їв звичайну страву, не будував для себе нових розкішних палат, все давав для добра народу й на народні цілі.

І не було такого сумного моменту в нашій історії 20 століття, коли би він сказав — моя хата з краю і, заслонився жезлом та мітрою. Вказати б тільки на 1914 рік, коли то інші втікали, а Він залишився з народом, і заплатив за те неволею, наругою і терпінням. Про інші випадки не згадую. Вони перейдуть до історії, як ціла всесторонна діяльність Достойного Князя Церкви, якого девізою було: все для других, нічого для себе.

Одно для себе зберіг був із літ молодечих, а саме — любов до мистецтва. Сам колись учився малювати, а пізніше скуповував образи своїх і чужих, давних і новіших малярів і зібрав дорогоцінну колекцію. Але і її, цілий свій музей, подарував на власність народу, а собі лишив опіку над молодими нашими малярами. І коли ми нині можемо повеличатися світлими надбаннями в ділянці українського пластичного мистецтва, то це у великій мірі мусимо завдячувати й нашому великодушному Ювилятові.

За те все, що він зробив для нашої віри, для освідомлення народнього, для піднесення нашої культури, загалом для добра краю і народу, народ дякує Йому з нагоди 40 роковин вступлення на митрополичий престол.

І краківська українська громада звертається сьогодні з пошаною та щирою вдячністю в сторону святоюрської гори у Львові, дякуючи Князеві Церкви за те, що він у нинішних зматеріялізованих часах, у часах змашинізованого чоловіка, дав нам собою найкращий примір справжньої людини, людини великого розуму й серця, людини, що не тільки любить, але й вірить у чоловіка і тією вірою загріває нас до праці, до невтомних змагань за добро і краще майбутнє.

В ДЕНЬ СВ. АНДРЕЯ — ПОБАЖАННЯ ВСІХ БЛАГ З ВИСЛОВАМИ ГЛУБОКОЇ ПОШАНИ СКЛАДАЄ ДОСТОЙНОМУ КНЯЗЕВІ ЦЕРКВИ, МИТРОПОЛИТОВІ КИР АНДРЕЄВІ ГРАФОВІ ШЕПТИЦЬКОМУ — РЕДАЦІЯ „КРАКІВСЬКИХ ВІСТЕЙ".

—o—

ЮРІЙ КОСАЧ. 25)

Рубікон Хмельницького

— А щож дала тобі, капітане, твоя матір Річпосполита, що за неї так вогнем гориш, так живим розпинаєшся? Що дала тобі, крім кривди сугубої?... Чи за всіх так говориш?...

Капітан сидів окраєць свого твердого вояцького ложа, схопивши голову в долоні.

Здрігнувся, відняв руки від голови. Хмари побігли його чолом. Хижо збіглися й розлетілися, як татарські криві шаблі-чорні брови. Ні, того не міг знати. Того, що кровю запеклось. Того, що самий пережив, але давив у серці. Тисячі козацьких трупів, стятих, на палі настромлених, у вязницях заморених, почетвертованих; села й міста попалені, поруйновані, сімї розсіяні, роздерті немов по татарському налеті — матері без дітей, жінки без чоловіків, сестри без братів. Де польський кінь ступив, там трава не росла, там лиш дим і згар, кров і зойки. Гордість руська, вся міць руська була зломана. Козацтво, міщанство, селянство закабалені. Попам польські вояки сверлом очі сверлують, церкви в жидівських орендах. Матір—церква православна! Трени, трени гіркі лити, гіркіші від полину за тебе!...

Так люблинській унії, урочисто польськими панами заприсяженій, розем священний між обома націями порушено.

— Шкода говорити, глухо промовив Хмельницький, проти Річипосполитої не піду...

Але Ахіллес кинув — іскра вже спалахнула. А може вже вона давно тліла, повзучи сухим, вижареним південним сонцем, наддніпрянським степом. — І проти матері діти йдуть, коли неславить сімю, сказав Ахіллес, а Річпосполита не матір тобі, Хмельницький, а мачуха-сороміцька роспусниця, повія цілої Европи. Діло обнови треба починати, як усі починають. Залізом пали нечисть, руйнуй, не шкодуй — людські руки зруйнують, людські руки потім відбудують. Всі бо сміли, а ти один не смієш, сновидо. Про багатьох нащадки згадуватимуть, а що, про тебе капітане, що фатум тебе до великого діла обрав, скажуть? Хотів і міг, але не смів!

Недаремно Ахіллес у вільний час читав книжочку флорентійця Макіявеллі. Знав людей, знав, де їхня слабка сторона. І насолоджувався тим, що кожне слово його дратує, мучить капітана. Цей дивився на нього, не знаючи, чи глузує, чи справді вірить. Але згадка про фатум його збентежила.

— Боюсь, рітмайстре, бо що я за один, щоб подужати? Чиж справді фатум таких обирає як я — нікому невідомого козака, мало вченого затяжця...

— А Лютер, а Кромвель?...

...а коли хто хоче проти фатума йти, бо й таке буває, треба не таку силу мати як я маю.

— Тиж казав, що з Низу стопядьтесять тисяч готовий підняти?...

— Я не про те. Я про свою силу, власну. Не легко мені таку ваготу на плечі брати, як гадаєш? Гидри жахаюсь, безголової гидри. Ребелії, colluries полуманої... Доки король у мене єсть, доти не важусь самий думати, великих діл підоймитись...

Ахіллес збагнув, що капітан уже починав жалувати, що забагато, може, сказав йому. Частку своїх потаємних дум відкрив перед ним. Схолонув. Меньше хотів говорити — більше слухати.

І ще не зовсім упевнений у тому, що він знає істотні, потаємні капітанові пляни, все ще обережний, мов змия, що підповзує до сусла, розгорнув Ахіллес перед Хмельницьким плани „Вовчої ліги".

Яку гру було грати капітанові, що попадав у ці цупкі тенети інтриг та цих усіх „великих підприємств", як їх називав кардинал Мазарен?

Зайда з провінції, як Маккіявеллі, Борджіа, Бембо — здатен був кардинал, теперішній володар Франції на все — на велике й мале. Прямуючи до своєї мети, не спинявся перед нічим. Треба було зломити раз на все Габсбургів і Еспанію. Треба було твердо засісти в Німеччині, в Італії, на Піринеях й над морем. Треба було користуватись Швецією, але мати на увазі, що ця спілка може стати небезпечною, доки Швеції не шахуватиме хтось на сході. Його грі перешкодила йогож вихованниця, ним протегована королева Марія, що не лише не вела кардиналової політики в Польщі, але й виразно працювала проти нього, притягаючи Польщу до Еспанії й до Австрії та накладаючи з Визначними, що почінали фрондувати в Парижі. Це була хитра, легкодушна, несправедлива, невдячна й недискретна жінка, „не королеза, а мужичка", як писав про неї амбасадор де Брежі. Вона збирала опозицію проти короля, щоб здійснити свій потаємний задум — підюдити шляхту до замаху стану й стати єдиною володаркою в Польщі. (Далі буде)

З мого щоденника

V*)

ДО РЕЧІ, ПРО ВІДБУДОВУ...

Сьогодня в гуртку знайомих розвинулася принагідно цікава дебата: як стоїть справа з українською інтелігенцією? Є її досить, чи замало чи, може, забагато? Бо з одного боку, факти такі: на Карпатській Україні і в Генерал-Губернаторстві в роках 1939—41 ми наочно бачили, а в Галичині нині бачимо велику відбудову. Ця праця була і є можлива безперечно лише дякуючи численній участі в ній української інтелігенції. З Великої України, як то ми зазначали в попередньому „щоденнику", теж надходять вістки про інтенсивну відбудову життя, при чому участь в цій відбудові бере українська інтелігенція.

Але, з другого боку, деякі наші люди, все ще говорять про брак інтелігенції, при чім окремі чужинці повторюють це за ними, особливо спостерігаючи ту пустку на місцях, яку іноді застають у перші дні німецькі війська.

Справа ця поважна і для свого належного висвітлення вимагає студій і певного цифрового матеріялу. Але уже й нині, на даних, що є під рукою, даних, які, правда, будуть підлягати значним змінам і корективам, справа української інтелігенції представляється **зовсім не зле**. Так, напр. за даними інж. Довгаля, що студіював це питання, на Совітській Україні в 1939 р. було: людей з високою освітою 220.000 (себ-то на 1000 населення — 7% людей), із середньою 2.900.000 (с. т. на 1000 населення — 94 л.). Одних агрономів було 23.000! Правда, це загальні цифри, себто тут усі: українці, росіяни, жиди і т. д. З другого боку майже всі мужчини у великому відсотку змобілізовані, евакуйовані. Багато, очевидно, загинуло на війні; не мало, десь певне „ліквідовано". Але коли припустити, що після усієї хуртовини заціліє лише половина українців з високою й середньою освітою, то й тоді буде це така поважна цифра, що не залишає місця для побоювань недостачі інтелігенції.

Ці цифрові дані, — до речі, — потверджуються вже й нині тими вістками, що йдуть з України. Кореспонденти пишуть, що інтелігенції у такому Києві й нині є не мало: особливо технічних фахів. Причиною-ж цього, між іншим, є надзвичайно великий совітський апарат: ні в якій країні не було стільки службовців, урядовців і всяких „апаратчиків", як в СССР!

Але колиб припустити на одну мить неможливе: що до кінця війни Україна під оглядом інтелігенції була б пусткою, — то й тоді справа наша не представляється трагічно. Адже є **українська еміграційна інтелігенція.** Скількиж її є? Дуже скромні й обережні підрахунки говорять таке: в одній б. Чехословаччині, у трьох українських високих школах (Подебрадська Академія, Університет, Педагогічний Інститут), а також в чеських — університетах, техніках і т. д. скінчило протягом 20 літ приблизно 3.500 людей. Далі — у Відні, Берліні, Данцігу, Парижі, Лувені, Брюселі і йнших, за цю ж добу закінчило 2.500 людей, — всього-ж 6.000 людей, свідомих і активних українців, з високою европейською освітою. Що це означає для Великої України? Візьмемо, для кращого порівнання, старий доеволюційний поділ України на 10 губерній і на 100 повітів (в середньому, в кожній губернії було 10 повітів). Це означає, що одна еміграція може кинути на кожну давню губернію в середньому по 600 душ, а на кожний повіт по 60 душ української інтелігенції з високою освітою. Що ж це: багато чи мало? Відповідь буде така: у 1917 році на Україні той повіт був щасливий, — який мав у себе 5—6 свідомих і активних українців (бо решта була на війні). Одначе, навіть це забезпечувало в повіті широкий розмах роботи, при чім не були це жадні фахівці з високими европейськими студіями, лише здебільша скромні народні учителі й кооператори. Нині ж ми в кожний повіт тільки з еміграції можемо кинути **в 10 разів більше** активної інтелігенції та ще й до того з високою фаховою освітою!

Але ж ми взяли під увагу найгірший випадок. Нормально ж треба сподіватись, що на Україні масово стане до вільної праці місцева інтелігенція (як це вже й діється!), яка роками ждала цієї нагоди, а їй у поміч прийде ще й еміграція.

До того всього треба додати, що ми нічого не згадали про Галичину — цей традиційний і великий резервуар української інтелігенції. Не згадали також про державний апарат б. Української Народньої Республики, що у 1920 році, в кількости біля 3.000 людей, досвідчених урядовців, з високою й середньою освітою вийшов на еміграцію й нині нетерпеливо жде на поворот. Не згадали, нарешті, про тих, що особливо заслужили право на працю в Україні, а саме про 30.000 старшин і козаків української армії, що винісши на своїх плечах 3-літню боротьбу з большевицькою Московщиною, розсіялись по Европі й по цілому світі, придбали тут ріжні кваліфікації і 20 літ мріяли про працю на звільненій батьківщині.

Про Америку й Канаду, з її міліоном українського патріотичного населення та відповідним числом інтелігенції не згадуємо вже хоча-би тому, що нині вони не можуть приходити під увагу.

Таким чином можемо ствердити, що на Україні, за виїмком лише — на початках — духовенства, не бракуватиме своєї національної інтелігенції, і цієї інтелігенції цілком вистарчить, щоб уже відразу відбудову на Україні пустити повним ходом!...

* * *

Коли вже нині пішла така „мода" на інтелігенцію й треба її так совісно підраховувати, то мимовільно пригадується з цього приводу один випадок, що трапився на Україні, в Камянці на Поділлю, приблизно 35 літ тому.

Була в цьому місті така установа: Подільська Губерніяльна Земська Управа. Завданням її було, як звичайно, керма життям губернії під оглядом культурним, господарським, санітарним і т. д.

І от, одного разу, — в 1905 чи 1906 році, — приїхав до Камянця на ревізію губернії великий „туз" — Київський Генеральний Губернатор. Коли не помиляюсь, був то відомий ген. Драгоміров.

Отож прибув і до Земства. Ходить по канцеляріях, біля нього на шпильках ціла „світа": подільський губернатор, предсідатель Земства, високі урядовці, блискучі адютанти. Підходять до одної кімнати. На дверях карточка: „Губернський Агроном". Заходять. Їх зустрічає молодий пристойний панок, кланяється...

— Ну разскажіте нам, что-же ви здесь делаете?

— Нічого!

Загальне здивування.

— Как, — нічого?!

— Так, — нічого!...

Німа сцена. Генерал-Губернатор дивиться на губернатора, той на голову земства. Кожний готовий завалитись крізь землю...

— Но позвольте, как-же ето?!

— Дуже просто Ваше Високопревосходітельство! Ось вам губернія, —широкий рух по мапі — ось вам населення — три міліони хліборобів, а ось вам я — єдиний аґроном на губернію. Що-ж я можу робити? — Рівно нічого! А буде мережа агрономів, тоді щось спробуємо починати.

Само собою, єдиний агроном за скандал в 24 години вилетів (тоді щойно починалась на Поділлю „агрономічна поміч населенню") і губернія... знову лишилась „сама".

Жахливе положення, чи не правда?

А, тим часом, пригадаймо, панове: село їло, місто їло, Москва везла, Европа імпортувала. В Гусятині (тому й називається так) день-денно ґеґання тисячі гусей, а Підволочиськ пропускав міліони курячих яєць.

І аж прийшли аґрономи — прийшла біда. І чим більше було „аґрономічної допомоги" і „сільсько-господарської статистики", тим меньше хліба. А прийшли большевики і „аґрікультурою" доконали зовсім: настав голод.

— Мораль.?

— Вона ясна. Все добре „в міру". І інтелігенції — також. І взагалі: дати нашому українському селянству спокій. Нехай по большевиках справді відпочне.

Віддати землю і так років пять не показуватись на село. Ні з анкетами, ні з блянкетами.

І ось побачите: аж він, наш український дядько, верне рівновагу. І знову Україна потече молоком і медом.

Але при одній умовині: залишіть йому в його хаті правду і силу і волю!...

Віктор Приходько.

*) Гл. „К. Вісті" ч. 270—277.

Ключеві позиції на Гуамі в японських руках

ТОКІО. — Як подає морський відділ цісарської головної кватири, здобули висаджені на сушу частини японської фльоти в середу вечером ключеві позиції довкруги пристані Апрі на острові Гуам. Здобуто північно-американський корабель-цистерну, містоти 3 тисячі тон, а його командант, як також 30 осіб залоги попало в полон. При цих діях не було по японській стороні ніяких втрат.

Договір між Японією і Сіямом

ТОКІО. — Згідно з вістками текст договору між Японією і Сіямом має такі дві головні статті: 1. Уряд Сіяму дозволяє — з огляду на поважне положення — на перемарш японських військ через Сіям і запевнює їм деякі полекші. Уряд поробить заходи, щоб не довести до непорозумінь між військами обох країн. 2. Японія ґарантує незалежність Сіяму та його національну гідність.

Американський посол у Віші — відкликаний

СТОКГОЛЬМ. — На основі вістки „Юнайтед Прес" з Вошинґтону в „Нія Даглит Алеганда" пише про відкликання американського посла у Віші адм. В. Легі.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ГРУДЕНЬ.

13. Субота — Андрія ап. П.
14. Неділя — 27 по Зісл. св. Духа

— ПОДАЄМО ОТСИМ ДО ВІДОМА всім нашим передплатникам і зацікавленим у Німеччині, що чеками В-ва на наше конто в Берліні Psch ч. 68.085 можна вплачувати гроші тільки на передплату часописів. На висилку грошей на книжки, оголошення, та всякі збірки — мусить кожний мати окремий дозвіл від девізового уряду, Гроші вплачені не на передплату часописів не будуть прийняті. — Українське Видавництво.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ОТСИМ ВСІХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ, що не приймаємо жадних вплат для відборців у Німеччині, Протекторато і іншій загранниці. Надіслані тут таік гроші будуть негайно звернені.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ ЗАМОВЛЯЮЧИХ У НАС КНИЖКИ, що покищо ДО ГАЛИЧИНИ не можемо книжок висилати, бо пачок до Галичини пошта ще не приймає. Усі такі замовлення просимо спрямовувати на адресу: „КНИГОТОРГ", ЛЬВІВ, вул. Чарнецького ч. 12.

„Українське Видавництво".

— В НЕДІЛЮ, 14-го грудня 1941 відбудеться в домазі УОТ в Кракові, Адольф Гітлерпляц 12, ІІІ. поверх, святочна академія в честь Митрополита Андрея з такою програмою: 1) Відкриття академії — голова УДК Григорій Огуферко, 2) Реферат — ред. Марійн Козак. 3) Б. Лепкий: В храмі св. Юра — рецитація Ярослава Юрчака. Початок в год. 18. — Крім цього в неділю 14. 12. відбудеться в грек.-катол. парохіяльній церкві в Кракові молебен в намірені Митрополита Андрея Шептицького в год. 12. 30. — ВИДІЛ УОТ.

— У ЗВЯЗКУ зі зближаючимся МИКОЛАЇВСЬКИМ СВЯТОМ просимо українське громадянство м. Кракова зголосити в УДК діти, які бажали б дістати в дарунку дарові книжечки. Зголошення приймає канцелярія УДК в днях 10., 11. і 12. грудня 1941. Хто в цьому речинці не зголосить дитини, не може рефлектувати на дарові книжечки. При зголошенні належить подати: 1. імя і прізвище дитини, 2. зайняття батьків, 3. місце замешкання, 4. вік дитини. — УДК у Кракові. 2967 1-3

— В СУБОТУ, 13. грудня ц. р., відбудеться в Перемишлі в салі „Бесіди" в Народньому Домі Андріївський вечір, зорганізований місцевою Жіночою Службою України. Початок в год. 18-ій.

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ заходом УДК Замістя за місяць листопад зложили (в золотих): прок. А. Свистун 2, д-р І. Завалкут 20, суд. А. Сороківський 5, д-р Б. Карпевич 10, д-р Р. Нефрицький 10, інж. О. Шурин 10, мец. К. Шурин 10, м-р І. Онишкевич 3, суд. М. Яросевич 5, І. Сороківська 3, М. Тимчук 2, Л. Лапінський 3, о. Д. Кость 3, В. Гольонко 5, І. Турчиняк 5, Войтович 20, інж. Ю. Мудрак 5, Ф. Бондарук 3, М. Свистун 1, Ф. Лонтів 2, Ю. Шматко 4, В. Шиманський 2, Д. Олійник 2, О. Федюрко 2, Е. Касторф 2, М. Мартин 3, П. Папіжанська 2, О. Маркусік 2, О. Середюк 2, Й. Пиріг 5, М. Копито 5, С. Бера 2, м-р А. Біжак 2, збірка в селі Невіркові (В. Трак), а саме: Н. Бучко 5, І. Бучко 2, М. Подлевський 5, Кооп. „Надія" 10, М. Саєнчук 5, Ю. Саєнчук 5, Н. Обухович 3, І. Бучко 5, І. Бучко 1, О. Стасикевич 3, С. Жеребець 3, Л. Бучко 5, І. Проць 5, М. Бучко 5, С. Бучко 5; збірка в селі Скребешів (С. Андрущак): І. Бігунець 5, М. Вошук 2, С. Андрущак 5, інж. П. Кривоносюк 5, д-р В. Кордуба 20, о. Т. Шиманів 1, О. Рочняк 2, В. Литвин 2, І. Чебрій 2, З. Тимоць 1, А. Кінах 1.50, О. Ключковська 2, М. Шомбер 3, М. Кімак 10, О. Дудкевич 10, Л. Гончарів 2, Кооп. „Рілля" о. Гонятичі 2.50, Кооп. „Торговельна Спілка" с. Горишів Польський 5, О. Швед 5, Б. Торжанський 10, Кооп. „Дзвін" с. Кадублиська 2.50, В. Коба 5, М. Рудь 5, О. Пиріг 5.20, П. Тхір 2, Н. Радик 5, Квіцінський 5, А. Пиріг 2.50, М. Бира 5, А. Кутас 5, Кооп. „Надія", с. Невірки 5, Кооп. „Солідарність" Тишівці 5, Кооп. „Поступ" с. Зубовичі 5, В. Бігун 5, Л. Пащук 10, Кооп. „Згода" с. Шевня 2, Б. Турчиняк 10.50, Кооп. „Свій до Свого" с. Дубинка 5, Кооп. „Пробоєм" с. Суховоля 5, Кооп. „Єдність" с. Микулин 5, А. Пристапчук 5, Й. Баталія 10, Т. Шевчук 2, Л. Бордзань 2, М. Федюрко 2, Л. Федюрко 2, М. Стасевич 1, І. Дзюра 4, А. Дзюра 5, С. Гончарів 1.50, Україн. Харчівня в Замісті 5, І. Палиців 3, Е. Бакун 3, Кооп. „Перемога" с. Волиня Святицька 5, Ч. Сковрон 3, Кооп. „Єдність" с. Гонятичі 4, В. Баталія 5, І. Фрис 5, О. Сорока 5, М. Яндрус 1, П. Антонюк 4, інж. А. Карташевський 10, В. Сташко 5, С. Дорота 10, В. Гольонко 3, М. Кімак 10, інж. Саєнчук 5, інж. Ю. Матушевський 2, УДК Замістє 200, І. Байрак 50, збірка в школі в Чортівці (С. Зашкевич) 20, збірка в с. Комареві (о. М. Антохій) 39.50.

— НА ФОНД ДОПОМОГИ ПОЛОНЕНИМ зложили через УДК у Кракові (в золотих): Члени УДК у Кракові 80.80, члени УНО 280, Паньків М. і Костишин 20, Дзяд Марія 2, разом 395.80.

Отже — св. Миколай

В тяжкі хвилини життєвих труднощів, буває, іноді думка поринає в спомини з давніх-давніх літ, із безтурботного, переповного радістю дитинства. Там знаходимо, коли вже не нову силу-віру в життя, то хоч відпочинок. А коли вже часи дитинства, коли рожеві спомини — то вже напевно виринє між ними і добряче лице і руки повні дарунків св. Миколая. Добре тому, хто виніс із дитячих літ безжурні спомини.

Але є й інші діти, діти, що їх молодість проходить у злиднях, у нужді. Що вони винесуть із свойого дитинства? Бідні діти, як і дорослі люди, вірять у вищу справедливість, вірять у те, що хоч раз у рік усміхнеться до них доля й той, хто думає про них, хоч раз у рік обдарує їх багато всякою невидальщиною, всім тим, що для них цілий рік недоступне.

Так, є бідні діти, що вірять, надіються, ждуть. Їх серденька трепечуться на саму згадку про святого Богоугодника, їх бліді личка цвітуть румянцями, коли надходить його — і їх — великий день. День святого Миколая — свято дитячих мрій про щастя, про вищу справедливість... Чи ж можна тим найменшим, найбіднішим розбивати цю оману — може навіть єдину? І чи варта? Чи не краще сягнути рукою по кілька золотих, які може нам і не так важко прийшлися, та створити якійсь бідній дитині не лише на сьогодні золоту оману, але й на ціле життя рожевий, життєрадісний спомин?

Даємо не даром! За те, що зробимо для бідних дітей, за теплий, щирий відрух серця, дістанемо заплату: глибоке моральне вдоволення, на яке такі аж надто вже скупі для нас наші сірі будні!

Ми і ці малі діти, що що вірять у св. Миколу, віримо в людей, в **добрих людей. „Є ж люди** на землі, а то й не варто б жити" — каже поет.

До цих добрих людей на землі, до їх серць наше слово, наш заклик від найбіднішої української дітвори.

Повітряні бої над Манілею

ТОКІО. — Відділ фльоти цісарської головної кватири подає до відома, що японське летунство перевело великий налет на американські сухопутні війська на Філіпінах 10 грудня. У повітряному бою над Манілею зістрілено 45 ворожих літаків, 35 ворожих літаків зістрілено на землі.

Біля Гаваїв знищено цільними бомбами американський нищільник, підводний човен та один спеціяльний корабель.

Вістки, що надійшли сюди з Манілі, потверджують у загальному успішність японських налетів та безпомічність філіпінської протилетунської оборони, при чому зокрема підчеркують факт, що японські налети спрямовувалися виключно на військові споруди. Головною метою японських налетів було Кавіте, летовище Нікольс Филд, летовище Нельсон, форт Мек Кінлей та форт Вилеем. На саме місто Манілі не скінено ні одної бомби.

Японські літаки летіли, як повідомляють далі, правильними формаціями дуже високо, не турбуючись протилетунською обороною, якої стрільна точкували вправді небо малими хмаринками, але лежали занизько. Сильною перешкодою для цієї протилетунської оборони було зрештою з одного боку ярке світло сонця, з другого велитенські хмари диму, що окружали місця, в які попали японські бомби. Кожний з 4-х налетів переведено чергувальними хвилями. Всі вони були звернені в першу чергу на Кавіте, американську базу, де очевидці бачили несамовиті наслідки кількасот бом. Тамошні збірники нафти очевидно згоріли. Атаковано теж чимало разів з добрим успіхом кораблі, в заливі Манілі. Американські літаки не були всилі допасти японців, ще поки ті скінчили свій налет і тому заобсервували тільки одну повітряну битву.

НОВІ ЯПОНСЬКІ ДЕСАНТИ.

ШАНГАЙ. — Крім десантів японських військ на Філіпінах 10 ц. м. удалося японцям — не зважаючи на спротив — висадити десанти також на Віган і Апарі. Правдоподібно були ще інші десанти, але докладні місця ще невідомі. Дальше подають зі столиці Філіпін, що вже відбулися перші більші бої з американськими військами на Філіпінах. Японські морські сили встрягли в боеві дії. Як подає Домеї додатково, йдуть боеві дії також на північному побережжі острова Люцон, себто на північ від Манілі.

КОРОТКІ ВІСТКИ

* **Як повідомляють** телефонічно з Ню Йорку, в середу вранці в год. 8.40 залунали там тричі алярмові сирени. Поліція повідомила, що видно було підозрілі літаки над Лонг-Айсленд. Коротко після 9-ої години відкликали алярм.

* **Японське** міністерство комунікації повідомило, що від пятниці заборонений поштовий рух із ворожими країнами, включно з британськими та північно-американськими кольоніями. Також до громадян ворожих держав, що живуть у невтральному закордоні, не вільно висилати пошти з Японії. Таксамо заборонено громадянам ворожих держав, що живуть у Японії, підтримувати поштовий звязок із закордоном.

* **У вівторок** на східньому побережжі Маляї ушкоджено тяжко при повітряному наступі один британський вантажний корабель, містоти 7.000 т.

* **Головна кватира** оборони зарядила для Токіо та для території в дальшому окруженні столиці загальне затемнення, яке зрештою в практиці вже у великій мірі переведено.

* **На засіданні** японського уряду постановлено заснувати морські суди в Токіо та у воєнних портах у Йогосука і Сасеро.

* **В болгарській столиці** засновано національний комітет, що має назву „Нова Европа" з метою освідомити болгарський загал про змагання до нового ладу Европи. В найближчому часі передбачують у комітеті цикль відчитів на тему „Нова Европа", який почне болгарський міністр внутрішніх справ Петро Габровський.

* **З Анкари** повідомляють, що совітський уряд запропонував Злуч. Державам, щоб усі совітські торговельні кораблі, які находяться на північно- та південно-американських водах, були влучені до торговельної фльоти Злуч. Держав.

* **Воєнний суд** у Софії засудив колишнього англійського військового аташе в Софії, полк. Роса, заочно за шпіонажу на 10 років тюрми; помічники дипльомата одержали також високі тюремні кари.

* **Великий вогонь** знищив на просторі яких 200 метрів кілька магазинів у Буенос Айрес. Вогонь було видно з далекої віддалі, а пожежна сторожа зосередила з приводу сильного вітру всі свої зусилля на те, щоб перешкодити поширенню вогню на сусідні магазини. Жертвою вогню впали великі кількости вовняних тканин. Жертв у людях нема, але загальна шкода доходить до кількох мільйонів пезів. Торговельні кораблі „Ріо Корієнтес" та „Ріо Дяманте", що находилися біля місця пожежі, змогли ще в час відїхати в безпечне місце.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ У ГОРОДЛІ.

Пара баских коней за дві з половиною години привезла нас у Городло. І ось ми в старенькому історичному місті. Вже здалека помітні високі вежі церкви й костела. Ці святині дали нам притичину до глибшого міркування. Городло оповідає нам недавну й стару свою історію. Пригадуємо унію, призадумуємося над наслідками її, порівнюємо колишні й теперішні часи. Зупиняємося на сучасності. Ще два роки тому містечко Городло було кублом сусідського політичного безголовя, джерелом безглуздої реакції на довкільні житла. Невеличке число українців, що тут нишком притулилося — ледве животіло. Йому було не тільки тісно, але й душно. На вулиці бувало й мови української не почуєш. Шість церков у волості цій зруйновано, людей силою примушувано до католицизму. А тепер у Городлі є й українська школа, українська церква, українська волость. Городло вдихає повними легенями гостре надбужанське повітря.

Ми приїхали сюди подивитися на свято, що його влаштував Реферат Виховання Молоді грубешівського УДК на закінчення 3-тижневого курсу-табору для молоді городлянської волости. Курс почався 1. XI., а закінчився в неділю 23. XI. ц. р.

Свято почалося з самого ранку. Таборовики, хлопці та дівчата, зі своїми викладовцями й командою прийшли на Службу Божу. Маленька церква повнісінька людей. Багато гостей. Тут і голова грубешівського УДК, і орган. реф. і ще кілька членів Комітету. Літургія кінчається проповіддю, в якій гарно, змістовно й кріпко зясовує священик значіння курсу-табору та накликує абсольвентів його до служби нашій великій Батьківщині. Далі отці правлять короткий молебен і виходять надвір на Могилу Героїв, щоб там відправити панахиду за полеглих 359 українських вояків під Базаром. Після цього знову кілька слів панотця і вельми ядерне слово команданта табору — сотн. Романченка.

І ось картина: Церква на горбочку, обгороджена парканом, могила з хрестом, обабіч тичка з хвильним жовто-блакитним прапором, і люди, і священики, і наша чудова соняшна молодь.

Після відправи курсанти збираються в пожежницькій салі, щоб завершити офіціяльне закінчення праці. Осьде за хвилинку роздаватимуть їм свідоцтва. Перед столиком голова грубеш. УДК д-р Струтинський говорить коротку промову про завдання молоді, про національний обовязок. Зворушена й схвильована молодь дістає свідоцтва й сердечним стиском руки д-ра Струтинського задокументовує свою службу нації. Розходимось на обід. На обличчях курсантів помітна радість, бадьорість та якась жевріюча надія.

А *вечером* у цій-же *салі* знову гамірно. Сімдесять девять курсантів хоче показати зібраному народові, яку користь принесла їм 3-тижнева праця й то лише в час відпочинку.

Починають. Ми сидимо у першому ряді, загострені на критику (як звичайно з преси) й вижидаємо першої точки програми. Вислухуємо промови війта Гаврилишина п. Герасимюка і з захопленням слідкуємо за першим показом нашого юнацтва. На сцені дівчата й хлопці в народніх одягах із повними устами пісень. Чотирьохголосовий спів під проводом сотн. Романченка прегарно виходить. Немов співали не курсанти, а хор — з динамікою, інтерпретацією і мистецьким вичуттям. Зокрема всі були захоплені піснями: „То не грім загремів". „Коли б скорше з гір карпатських" і „Ой, устану я в понеділок". Спів переплітали деклямації, що під рукою талановитого артиста Ґрінвальдта випали справді прекрасно.

Коли мимохідь пригадаємо читачам, що на курс цей часто-густо приїздять хлопці та дівчата майже неграмотні, тоді треба тільки дивуватися осягам. А оце на сцену входять хлопці й починають робити всілякі фізичні вправи. Тут ми побачили піраміди, гімнастичні комбінації, легкоатлетичні змагання. Потім виступають ще дівчата зі своїми вільноручними вправами *при співі*. Дальше пописувався знову хор, а після перерви виступ танкової групи. На естраді ми побачили наші чудові національні танці, деякі хороводи та веснянки. Німці, що їх тут було чимало, оплескували цих молодих танцюристів довго й завзято. Український танець на Холмщині треба б особливо плекати і звернути на нього більше уваги. Молодь завдяки цій формі проявляє безмежну привязаність до традиції. Пісня і танець повинні бути розповсюджувані на західніх українських землях далеко більше, ніж це робимо.

Кінець приніс для слухачів ще одну гарну точку: спільну рецитацію всіх курсантів „Гайдамаків". Ще треба згадати, що в святі взяли участь п-ство Ґрінвальдти, протанцювавши мистецько козака, та п. Євген Самохваленко, що продеклямував „Пролог до Мойсея" І. Франка.

Святочний вечір, що тривав понад три години, закінчився без ніякої втоми, а з правдивою насолодою.

О. са.

—о—

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., ¼ сторінки 180 зол., ⅛ сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 *шпальти (або його місце)* 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „*Кр. В.*": *Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном.* Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва за Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. **Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.**

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei". Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79